

În cele ce urmează vom analiza particularitățile declinării substantivelor din graiul slovacilor din Marca Huta și Zăuan Băi, stabilind totodată corespundențe cu fenomene similare existente în graiurile slovace convergente:

Substantivele masculine.

La substantivele masculine se păstrează categoria „însuflețit-neînsuflețit”. Totodată se constată tendința extinderii la unele substantive masculine neînsuflețite de tipul *dub*, a construcției genitiv-acuzativ, specifice substantivelor masculine însuflețite: *vid'im duba* „văd stejarul”; *vid'im jedneho buka* „văd un fag”; *tam pilime buka stareho* „acolo tăiem (cu ferăstrăul) un fag bătrîn”; *vid'im stroma* „văd pomul” M.H., dar și *vid'im jeden strom*¹ „văd un pom” M.H.

Forma de genitiv-acuzativ apare, în graiul cercetat, la un număr restrîns de substantive masculine neînsuflețite (*dub*, *buk*, *strom*)² și numai la singular³.

Substantivele masculine cu tema în *-a* (*gazda*) au la genitiv singular terminația *-u*: *išla rosprava od gazdu do gazdu* „a mers vestea din gospodar în gospodar” M.H. Această terminație este caracteristică graiurilor slovace centrale⁴, spre deosebire de graiurile de răsărit, în care se păstrează forma veche în *-i*: *gazdi*⁵.

La instrumental singular, substantivele masculine⁶ au terminația *-em*: *ja svojim xlapem*⁷ „eu cu bărbatul meu”; *boli spolu z bratrancem, ze susedem* „au fost împreună cu vărul, cu vecinul” Z.B.; *id'em ze bratem* „merg cu fratele”; *ze gazdem* „cu gospodarul” M.H.; *pluhem sa ore* „cu plugul se ară”; *z vlakem* „cu trenul” M.H.; *strihat' nožikem* „a tăia cu cuțitașul” Z.B. Tot la instrumental singular apar sporadic și forme în *-om*, similare celor din limba literară slovacă și din majoritatea graiurilor slovace⁸: *nad tim dubom* „deasupra acelu stejar” Z.B.; *pred dvorom* „în fața curții” M.H.

¹ În Marca Huta am notat, la același subiect, la genitiv singular: *z vrchu stromu* „din vârful pomului”, iar la acuzativ singular: *vid'im stroma* „văd pomul”. Aceasta este o dovadă a influenței construcției genitiv-acuzativ, proprie substantivelor masculine însuflețite care au de regulă la genitiv singular terminația *-a* și nu *-u*.

² Cum în materialul cules am întîlnit în această situație numai substantive care denumesc arbori, presupunem că acestea au fost incluse de vorbitori în categoria „însuflețitelor”.

³ O situație similară prezintă și unele graiuri slovace de tip răsăritean din R. P. Ungară (Vágáshuta), unde este atestată forma de genitiv-acuzativ numai la singularul substantivelor masculine neînsuflețite. Vezi J. Štolc, *Nárečie troch slovenských ostrovov v Maďarsku*, Bratislava, 1949, p. 410. Și în graiul din Dlhá Lúka (Slovacia de răsărit) se constată, la substantivele masculine neînsuflețite, pătrunderea formei de genitiv la acuzativul singular. Vezi F. Buřfa, *Nárečie Dlhej Lúky v Bardejovskom okrese*, Bratislava, 1953, p. 78.

⁴ Sub influența dialectului slovac central și a limbii literare forma *gazdu* a pătruns și în unele așezări din partea de vest a regiunii Spiš (Slovacia de răsărit). V. Vážný, *Nárečie slovenská*, în „Československá Vlastivěda” III, Jazyk, Praga, 1934, p. 270 și harta nr. 24.

⁵ J. Stanislav, *Dejiny slovenského jazyka*, II, Bratislava, 1958, p. 164.

⁶ Vezi și substantivele neutre la p. 302.

⁷ Semnul x notează în transcriere fonetică consoana fricativă velară surdă.

⁸ J. Stanislav, *op. cit.*, II, p. 55.